

11. Rafael, V., & Krejčíková, K. (2020). eduRoma – Roma Education Project. Aký je rozdiel medzi „online“ a „offline“ žiakmi z chudobných rómskych komunit a čoho sa najviac obávajú po návrate do školy

12. Toseeb, U., Asbury, K., Code, A., Fox, L., & Deniz, E. (2020). Supporting families with children with special educational needs and disabilities during Covid-19

13. Wang, G., Zhang, Y., Zhao, J., Zhang, J., & Jiang, F. (2020). Mitigate the effects of home confinement on children during the COVID-19 outbreak

14. Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov

УДК 378.046-021.68:001.895

Капінус Н.О.

завідувач відділу початкової освіти,
старший викладач кафедри психології та розвитку особистості
Донецького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти
karinus@ippo.dn.ua;

Макарова Л.М.

кандидат педагогічних наук, доцент,
методист відділу початкової освіти
Донецького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти
mliubov57@gmail.com

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТВОРЧОГО РОЗВИТКУ ВЧИТЕЛЯ НУШ В ІННОВАЦІЙНОМУ ПРОСТОРИ ІНСТИТУТУ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями.

Одним із пріоритетних завдань нової початкової освіти сучасна педагогічна концепція визначає формування такої особистості вчителя, який забезпечував би в освітньому просторі творення нової людини, власне освітнього процесу і себе в ньому. Налаштування на сприйняття змін в освіті України спонукає вчителя до неперервного розвитку педагогічної майстерності. В інтегративній системі педагогічної майстерності вчителя НУШ творчий розвиток особистості вчителя є невід'ємною професійно значущою складовою.

Серед провідних напрямків діяльності Донецького інституту післядипломної педагогічної освіти, спрямованих на вирішення завдань щодо забезпечення підготовки педагогічних кадрів області, здатних ефективно здійснювати професійну діяльність в ситуації постійних змін, найбільш вагомим виступає розвиток творчості педагогів. Особливо цей напрямок актуалізується в аспектах системності та інноваційності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання проблеми і на які автор посилається.

Останнім часом окреслена проблема широко і ґрунтовно обговорюється в наукових колах України. Особливо виокремлюються здобутки, пошуки,

перспективи досліджень провідних українських учених та їх наукових шкіл щодо вирішення завдань високоякісної ефективної професійної праці освітянських кадрів, серед яких, зокрема, оригінальні концептуальні ідеї (О.В. Вознюк, О.А. Дубасенюк, Є.С. Барбіна), моделі (О.В. Вознюк, О.М. Пехота), підходи (О.В. Сисоєва, Н.В. Кічук, Н.А. Сегеда, Н.В. Гузій, В.В. Сидоренко, О.А. Дубасенюк, Л.В. Кондрашова, О.М. Пехота), технології (І.М. Дичківська), завдяки яким вибудовується підґрунтя для сучасної фундаментальної бази модернізації професійної підготовки фахівців освітньо-виховного профілю та розкриваються дієві засоби активізації процесів їх творчого розвитку та педагогічної майстерності [2].

Викликають інтерес публікації Р.М. Ніколаєвської, Т.М. Колодько, Т.М. Третьак, Н.В. Стельмах та ін., у яких обґрунтовується категорія «творчість», розкриваються основні дефініції поняття «педагогічна творчість» і визначаються шляхи розвитку та самореалізації творчої особистості педагога. Науковцями також актуалізовано ідею розвитку творчого педагога, сформовану фундаторами професійної педагогіки (І.А. Зязюн, Б.І. Коротяєв, Н.В. Кузьміна, В.О. Кан-Калик, П.Ф. Кравчук, Н.Г. Ничкало, О. Мороз, Р.І. Хмелюк, Н.Ф. Тализіна та ін.).

Автори, зазвичай, виходять з аналізу можливостей творчого вчителя, а потім виявлені можливості намагаються пристосувати до дотичних категорій, однією з яких є «розвиток творчості педагога». Виходячи з цього, педагогічні концепції професійної підготовки вчителя в нових соціально-культурних умовах пріоритетною метою обирають реалізацію проблеми розвитку творчого вчителя.

Мета роботи. Вияв педагогічних умов розвитку творчості вчителя в інноваційному просторі інституту післядипломної освіти на основі системного підходу.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Сучасний стан педагогічної науки і практики характеризується варіативністю концепцій, технологій, методичних і методологічних систем і підходів. Інноваційним методологічним підходом щодо розвитку творчості вчителя НУШ в умовах післядипломної педагогічної освіти виступає системний підхід, системоутворюючими принципами якого стають неперервність, власне системність, самостійна і творча активність, науково-методичний супровід, моніторинг.

Визнаючи важливість впливу сучасних соціальних та економічних факторів на розвиток творчих умінь у системі післядипломної професійної підготовки вчителя НУШ, пріоритети надавали системі інноваційних заходів, які б забезпечили психологічну і практичну готовність учителя до творчості як вагомого компонента педагогічної майстерності.

Звертаючись до системного аналізу сукупності педагогічних умов і засобів розвитку творчих умінь педагога нової генерації, враховували, що системний підхід передбачає виділення компонентів, які становлять досліджуваний об'єкт і вияв зв'язків між ними. Досліджуваний об'єкт –

розвиток творчих умінь педагогів НУШ – є підсистемою інноваційного (цілісного) педагогічного процесу, що забезпечує їх розвиток.

Об'єкт дослідження в цілісності і взаємозв'язку його підсистем і елементів вивчали, спираючись на системний підхід у його концептуальному та методологічному аспектах, теорію та історію педагогіки і психології, педагогічну психологію, педагогічну та психологічну діагностику, за допомогою яких виявляли передумови ефективності розвитку творчих умінь педагогів сучасної школи.

Педагогічна творчість учителя (за визначенням С. О. Сисоевої) – це «цілісний процес професійної реалізації та самореалізації педагога в освітньому просторі»; це «...не тільки сукупність послідовних і взаємопов'язаних дій учителя й учня, спрямованих на свідоме і міцне засвоєння системи знань, умінь, навичок, формування світогляду учня, культури поведінки тощо, а й сукупність послідовних і взаємопов'язаних «перетворень» у їх творчому розвитку: мотивації, характерологічних особливостей, творчих умінь, психологічних процесів, які сприяють успіху людини у творчій діяльності» [4, с. 15].

В даному дослідженні процес розвитку творчих умінь педагога НУШ, який відбивається у різних організаційних формах післядипломної освіти, розглядається як такий, що забезпечує вияв і формування потреби і готовності сприймати ті фактори соціуму, які на майбутнє складатимуть підґрунтя для підвищення рівня творчого потенціалу вчителя, сприятимуть загальному успіху у його майстерності та кар'єрному зростанню.

Процес розвитку творчості вчителя НУШ в умовах післядипломної освіти забезпечували відповідно до його організації, розробленої згідно з положеннями системного підходу поетапно: пропедевтично-прогнозувальний етап, етап підвищення кваліфікації, міжкатегорійний та рефлексивно-корекційний етапи.

З урахуванням теорії і практичного педагогічного досвіду до найбільш вагомих компонентів досліджуваного об'єкта віднесли:

- мету функціонування системи;
- зміст, який забезпечить її функціонування;
- процес розвитку творчих умінь педагога, елементи якого забезпечать реалізацію мети;
- організаційні форми, завдяки яким система буде успішно функціонувати;
- риси і якості творчої (креативної) особистості педагога-майстра.

Відповідно до мети та завдань дослідження експериментальну частину роботи провадили в наступних напрямках:

- розкриття змісту, характеру та специфіки роботи з розвитку творчого потенціалу, використовуючи запланований програмний матеріал у процесі діяльності тренінгового центру інноваційної педагогіки;
- моніторинг ефективності залучення педагогів до творчої діяльності в межах креатив-студії «На хвилі сучасності», веб-вітрини «Освітнє середовище початкової школи: інноваційні практики», роботи обласних творчих груп.

- забезпечення ефективності впливу інноваційних методів активізації на розвиток творчого потенціалу вчителя НУШ протягом набуття післядипломної педагогічної освіти в очному та дистанційному форматах.

Відповідно до вищевикладеного розробили методику дослідження розвитку творчих умінь педагога НУШ у процесі підвищення кваліфікації. Особливості розробленої методики полягають у поєднанні результатів пролонгованих спостережень з методом «зрізів» протягом 3 років (2020-2022) за рівнями: репродуктивним, оптимальним, досконалим, продуктивно-технологічним.

Результати дослідницької роботи поділили умовно на дві частини: поступове просування у розвитку тих учителів, які мали здатність до творчості, і тих, хто прийшов до цього у процесі їх розвитку. Проміжні результати демонструють ефективність системного підходу до означеної проблеми.

Висновки.

Забезпечення системного підходу у процесі розвитку творчих умінь педагога сучасної школи під час неперервної післядипломної освіти дасть можливість підвищити рівень розвитку творчого потенціалу вчителя НУШ, а в кінцевому рахунку призведе до удосконалення його педагогічної майстерності.

Перспективу подальшого дослідження вбачаємо у визначенні ролі індивідуального підходу до процесу розвитку професійної майстерності вчителя початкової освіти.

Література

1. Гончаренко С. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 374 с.
2. Педагогічна творчість, майстерність, професіоналізм у системі підготовки освітянських кадрів: здобутки, пошуки, перспективи монографія / за ред. Н. В. Гузій; Мін-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. 427 с.
3. Сисоєва С.О. Педагогічна творчість учителя: визначення, теоретична модель, функції підготовки. *Педагогіка і психологія*. Київ: Педагогічна думка, 1998. 255 с.
4. Сисоєва С.О. Теоретико-методологічне обґрунтування педагогічної творчості. *Відкритий урок*. 2005. № 21, 22. С. 13–19.

УДК 372.857

Кириленко Н.І.

вчитель біології Баришівського НВК
«Гімназія – загальноосвітня школа I-III ступенів»
nata.kyrylenko@ukr.net

ДИДАКТИЧНИЙ КОМІКС ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ГЕНЕТИЧНОЇ ОСВІТИ

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. У сучасній школі система генетичної освіти майже відсутня. Вона потребує насамперед розробки методичних технологій, підходів